

ໂຄງການເຊື່ອມໂຍງວຽກສິ່ງແວດລ້ອມເຂົ້າໃນການກິດຈະກຳທຸກຊຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກ (PEI) ຢູ່ ສປປ ລາວ

ບົດລາຍງານບັນຫາ 02/2010:

ຕົວຊີ້ວັດວຽກງານທຸກຊຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກແລະການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມສຳລັບການຕິດຕາມກວດກາແລະປະເມີນຜົນເປົ້າໝາຍການເຕີບ ໂຕແບບຍືນຍົງ*

ຊຸດບົດລາຍງານສະບັບຫຍໍ້ນີ້ ແມ່ນຖືກສ້າງຂຶ້ນ ໂດຍໂຄງການ PEI ຢູ່ ສປປ ລາວ ເພື່ອແກ້ໄຂ ບັນຫາຄວາມທຸກຍາກແລະບັນຫາສິ່ງແວດລ້ອມ ພາຍໃນຂະບວນການພັດທະນາແລະການວາງ ແຜນແຫ່ງຊາດໃນປະຈຸບັນ. ເປົ້າໝາຍຂອງບົດ ລາຍງານດັ່ງກ່າວ ແມ່ນເພື່ອສະໜອງຂໍ້ມູນຂ່າ ວສານທີ່ເປັນຫຼັກຖານຕົວຈິງ ຕະຫຼອດເຖິງຄຳ ແນະນຳດ້ານນະໂຍບາຍທີ່ສາມາດປະຕິບັດຕົວ ຈິງໄດ້ ເພື່ອຊ່ວຍການຫັນປ່ຽນເສດ ຖະກິດລາວ ໄປສູ່ເສັ້ນທາງການພັດທະນາແບບຍືນຍົງເພື່ອ ປະຊາຊົນຜູ້ທຸກຍາກ.

ບົດລາຍງານທີ່ຈັດພິມໃນໄລຍະຜ່ານມາລວມມີ:

01/2010: ການທຸກຊຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ: ເປົ້າໝາຍການພັດ ທະນາຮ່ວມເພື່ອການເຕີບ ໂຕແບບຍືນຍົງ

ສຳລັບບົດລາຍງານທີ່ຈະມີການຈັດພິມໃນ ອະນາຄົດ ແມ່ນຈະກ່າວເຖິງບັນຫາຕ່າງໆຄືດັ່ງຕໍ່ ໄປນີ້ (ໃນຈຳນວນບັນຫາຕ່າງໆທີ່ມີ):

- ການລົງທຶນ ແລະ ການສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງ ທາງດ້ານເສດຖະກິດໃຫ້ແກ່ແມ່ຍິງ
- ຜົນກະທົບທາງດ້ານເສດຖະກິດ, ສັງຄົມແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ເກີດຈາກຂະແໜງການລົງທຶນ ຕົ້ນຕໍ (ນ້ຳມັນເຊື້ອໄຟຊີວິພາບ, ການປູກຝັງ, ການຂຸດຄົ້ນບໍ່ແຮ່, ການຂຸດຄົ້ນໄມ້ ແລະ ປ່າໄມ້, ໄຟຟ້ານ້ຳຕົກ)

ບົດລາຍງານຫຍໍ້: ຄວາມທຸກຍາກຢູ່ ສປປ ລາວ ມີສາຍພົວພັນເຊື່ອມໂຍງຢ່າງໃກ້ຊິດກັບສະພາບເງື່ອນ ໄຂທາງສິ່ງແວດລ້ອມ. ປະຊາຊົນລາວຜູ້ທຸກຍາກສ່ວນໃຫຍ່ ດຳລົງຊີວິດຢູ່ຕາມເຂດຊົນນະບົດ ແລະ ເອື້ອຍ ອົງສິ່ງແວດລ້ອມທຳມະຊາດເພື່ອຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການປະຈຳວັນຂອງເຂົາເຈົ້າ.

ການເສື່ອມໂຊມຂອງສິ່ງແວດລ້ອມ ສາມາດເຮັດໃຫ້ຄວາມທຸກຍາກເພີ່ມຂຶ້ນຍ້ອນການສູນເສຍຊັບພະຍາ ກອນທຳມະຊາດ ແລະ ເຮັດໃຫ້ຄົນທຸກມີຄວາມສ່ຽງສູງຂຶ້ນ, ເຊິ່ງຄົນເຫຼົ່ານີ້ແມ່ນຜູ້ທີ່ມີຄວາມສາມາດຕໍ່າທີ່ສຸດ ໃນການຮັບມືກັບການເຊື່ອມໂຊມດັ່ງກ່າວ. ແຕ່ຄວາມທຸກຍາກ ຍັງສາມາດນຳໄປສູ່ບັນຫາການຂຸດຄົ້ນນຳໄຊ້ ສິ່ງແວດລ້ອມຫຼາຍຈົນເກີນໄປ ເນື່ອງຈາກວ່າມີທາງເລືອກ ຫຼື ມີໂອກາດໜ້ອຍສຳລັບການກະຈາຍໃຫ້ມີ ຄວາມຫຼາກຫຼາຍ.

ບັນຫາຄວາມທຸກຍາກ-ສິ່ງແວດລ້ອມ ພົບວ່າ: ມີຄວາມຮ້າຍແຮງຂຶ້ນຢູ່ ສປປ ລາວ ເນື່ອງຈາກການຫຼັ່ງໄຫຼ ເຂົ້າມາຂອງການລົງທຶນ ແລະ ອັດຕາການຂຸດຄົ້ນຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດທີ່ຢູ່ໃນລະດັບສູງ ກຳລັງເພີ່ມ ຄວາມກົດດັນຕໍ່ຖານຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ. ຂະບວນການພັດທະນາ ຈະຕ້ອງໄດ້ຮັບການຕິດ ຕາມ ແລະຄຸ້ມຄອງຢ່າງຮອບຄອບ ເພື່ອຫຼີກລຽງຜົນກະທົບທີ່ບໍ່ຕ້ອງການ ແລະ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ສາມາດມີການ ພັດທະນາແບບຍືນຍົງໃນໄລຍະຍາວ.

ຕົວຊີ້ວັດຄວາມທຸກຍາກ-ສິ່ງແວດລ້ອມ (PE) ຖືເປັນເຄື່ອງມືທີ່ສຳຄັນຍິ່ງໃນການຕິດຕາມກວດກາບັນດາ ກິດຈະກຳການພັດທະນາແລະປະເມີນຜົນຄວາມຄືບໜ້າເພື່ອກ້າວໄປສູ່ການບັນລຸບັນດາເປົ້າໝາຍທີ່ກຳ ນົດ ໄວ້ໃນແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມຄັ້ງທີ 7. ຄຽງຄູ່ກັບຕົວຊີ້ວັດທາງດ້ານເສດຖະກິດ, ສັງຄົມ ຫຼື ສິ່ງ ແວດລ້ອມ, ບັນດາຕົວຊີ້ວັດເຫຼົ່ານີ້ ຈະສະໜອງໃຫ້ເຫັນພາບທີ່ຄົບຖ້ວນຮອບດ້ານກ່ຽວກັບຄວາມຢູ່ດີກິນດີ ຂອງຄົນໃນຊາດ ແລະ ຍັງສາມາດເປັນພື້ນຖານສຳຄັນໃຫ້ແກ່ການຕັດສິນບັນຫາແບບຍືນຍົງ.

1. ພາກສະເໜີ

ຄວາມທຸກຍາກຢູ່ ສປປ ລາວ ມີສາຍພົວພັນຢ່າງໃກ້ຊິດກັບສະພາບເງື່ອນໄຂທາງສິ່ງແວດລ້ອມ. ປະຊາຊົນລາວຜູ້ທຸກຍາກເປັນຈຳນວນຫຼາຍ ດຳລົງຊີວິດຢູ່ຕາມເຂດຊົນນະບົດ ແລະ ເອື້ອຍອີງສິ່ງແວດລ້ອມຕາມທຳມະຊາດ ເພື່ອຕອບສະໜອງຄວາມຕ້ອງການໃນການດຳລົງຊີວິດແລະການຫາລ້ຽງຊີບປະຈຳວັນຂອງເຂົາເຈົ້າ. ຄວາມອຸດົມຮັ່ງມີຂອງຊີວະນາໆພັນດ້ານກະສິກຳຢູ່ລາວ ຖືເປັນພື້ນຖານຂອງການສະໜອງສະບຽງອາຫານ ແລະ ຍັງອາດເປັນຊັບພະຍາກອນສຳຄັນໃນການເພີ່ມຄວາມຍືດຍຸ່ນທົນທານຕໍ່ການປ່ຽນແປງຂອງສະພາບດິນຟ້າອາກາດແລະການປ່ຽນແປງອື່ນໆ.

ການປະເມີນລະບົບນິເວດສະຫະສະວັດ¹ ໄດ້ລະບຸເອົາໄວ້ວ່າ “ການເຊື່ອມໂຊມຂອງບໍລິການລະບົບນິເວດ ກຳລັງສົ່ງຜົນຮ້າຍຕໍ່ປະຊາກອນໂລກຜູ້ທຸກຍາກທີ່ສຸດເປັນຈຳນວນຫຼວງຫຼາຍ ແລະ ບາງຄັ້ງບັນຫາດັ່ງກ່າວ ຍັງເປັນປັດໃຈຫຼັກທີ່ເປັນສາເຫດເຮັດໃຫ້ເກີດຄວາມທຸກຍາກ”. ການເຊື່ອມໂຊມຂອງສິ່ງແວດລ້ອມ ສາມາດເຮັດໃຫ້ຄວາມທຸກຍາກເພີ່ມສູງຂຶ້ນຜ່ານທາງການສູນເສຍຊັບສິນບັດທາງທຳມະຊາດຄືທີ່ກ່າວມານັ້ນ ແລະ ເຮັດໃຫ້ຄວາມບໍ່ສາມາດປົກປ້ອງຕົນເອງໄດ້ຂອງຄົນທຸກຜູ້ທີ່ມີຊັບພະຍາກອນ ຫຼື ຄວາມສາມາດໜ້ອຍສຸດຢູ່ແລ້ວທີ່ຈະຮັບມືກັບບັນຫາການເຊື່ອມໂຊມດັ່ງກ່າວ ນັ້ນມີເພີ່ມສູງຂຶ້ນໄປຕື່ມອີກ. ບໍ່ແມ່ນສະເພາະແຕ່ເລື່ອງການຫາລ້ຽງຊີບຂອງຄົນທຸກເທົ່ານັ້ນທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກການເຊື່ອມໂຊມທາງສິ່ງແວດລ້ອມ; ພົບເລື້ອຍໆວ່າ: ເຂົາເຈົ້າຍັງໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຫຼາຍຈາກບັນຫານ້ຳບໍ່ສະອາດ, ມົນລະພິດທາງອາກາດ ແລະ ຄວາມສູງຕໍ່ອັນຕະລາຍຈາກທາດເບື້ອເຄມີ ນອກເໜືອຈາກອັນຕະລາຍອື່ນໆ.

ສາຍພົວພັນລະຫວ່າງຄວາມທຸກຍາກ-ສິ່ງແວດລ້ອມຢູ່ ສປປ ລາວ ປະຈຸບັນນີ້ ມີລັກສະນະຮ້າຍແຮງຂຶ້ນ ເນື່ອງຈາກການເຕີບໂຕທີ່ວ່ອງໄວທາງເສດຖະກິດ ແລະ ອັດຕາການຂຸດຄົ້ນຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດທີ່ດຳເນີນໄປໃນຈັງຫວະທີ່ໄວວາ ໄດ້ເພີ່ມຄວາມກົດດັນຕໍ່ຖານຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ. ຂະບວນການພັດທະນາ ຈະຕ້ອງໄດ້ຮັບການຕິດຕາມກວດກາ ແລະຄຸ້ມຄອງຢ່າງຮອບຄອບເພື່ອຫຼີກລ່ຽງຜົນກະທົບທາງສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະສັງຄົມທີ່ບໍ່ປາຖະໜາ.

ສປປ ລາວ ໄດ້ບັນລຸການເຕີບໂຕທີ່ພົ້ນເດັ່ນຕະຫຼອດທົດສະວັດທີ່ຜ່ານມາ ໂດຍການເຕີບໂຕຂອງ GDP ສະເລ່ຍຢູ່ທີ່ 6.4% ຕໍ່ປີໃນລະຫວ່າງປີ 2000 ຫາ 2006², ແລະ 7.7% ລະຫວ່າງປີ 2006 ຫາ 2009³. ການ

* ຮ່ວມຂຽນຂຶ້ນໂດຍ ແກຣສ ວິງ - Grace Wong, ຊີເວຍ ຈັນທ໌ - Silvia Jundt ແລະ ຄົງເຮີ ເຮີຈາລິນ - Kongher Herjalean ຈາກໂຄງການ PEI ຢູ່ ສປປ ລາວ

¹ ການປະເມີນລະບົບນິເວດສະຫະສະວັດ, 2005. ບົດລາຍງານສັງລວມ. ການພັດທະນາສະຫະສະວັດ, WRI, ວໍຊິງຕັນ ດີຊີ - Washington D.C.

² ທະນາຄານໂລກ, 2008. ບົດລາຍງານການພັດທະນາໂລກ 2008. ທະນາຄານໂລກ, ວໍຊິງຕັນ ດີຊີ - Washington D.C.

ເຕີບໂຕດັ່ງກ່າວນີ້ ໄດ້ໄປຄຽງຄູ່ກັບລະດັບຄວາມທຸກຍາກທີ່ຫຼຸດລົງເປັນຈຳນວນຫຼາຍຈາກ 46% ໃນປີ 1992 ມາເປັນ 33% ໃນປີ 2003⁴ ແລະ 27% ໃນປີ 2007⁵, ແລະ ອັດຕາຄວາມທຸກຍາກລະຫວ່າງບັນດາແຂວງຕ່າງໆໄດ້ຍັບໄກ້ເຂົ້າກັນຫຼາຍຂຶ້ນ ໂດຍອັດຕາຄວາມທຸກຍາກຂັ້ນແຂວງສູງສຸດ ໄດ້ຫຼຸດລົງຈາກຫຼາຍກວ່າ 70% ໃນປີ 1993 ມາເປັນໂຕເລກທີ່ຕໍ່າກວ່າ 55% ໃນປີ 2003⁶. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ສປປ ລາວ ຍັງຄົງເປັນໜຶ່ງໃນປະເທດທຸກຍາກກວ່າປະເທດອື່ນໆໃນພາກພື້ນອາຊີຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້ໂດຍມີ GDP ຕໍ່ຫົວຄົນທີ່ \$906 ອີງຕາມໂຕເລກປີ 2009⁷. ຍັງຄົງມີຄວາມແຕກໂຕນກັນຫຼາຍລະຫວ່າງຕົວເມືອງກັບຊົນນະບົດ ແລະ ລະຫວ່າງເຂດພູມສາດຕ່າງໆ ຄື: ຫຼາຍກວ່າ 85% ຂອງຄົນທຸກ ແມ່ນດຳລົງຊີວິດຢູ່ເຂດຊົນນະບົດໂດຍໃນປີ 2003 ອັດຕາຄວາມທຸກຍາກຢູ່ຊົນນະບົດມີໂຕເລກທີ່ 38% ເມື່ອສົມທຽບໃສ່ 20% ທີ່ພົບຢູ່ຕາມເຂດຕົວເມືອງ⁸. ອັດຕາຄວາມທຸກຍາກ ຍັງພົບວ່າມີຄວາມໜ້າແໜ້ນຢູ່ຕາມເຂດພູດອຍເຊິ່ງເປັນ ເຂດທີ່ມີທີ່ດິນໜ້ອຍຫຼາຍສຳລັບເຮັດການປູກຝັງ.

ຄວາມທຸກຍາກ (ຄືດັ່ງທີ່ໄດ້ສົນທະນາອ້າງອີງເປັນໂຕເລກສະຖິຕິຂ້າງເທິງນັ້ນ) ຖືກນິຍາມເປັນການຊົມໃຊ້ ຫຼື ລາຍຈ່າຍທີ່ມີຕໍ່າກວ່າລະດັບຕໍ່າສຸດ. ນີ້ເປັນຄຳວັດແທກທີ່ກຳນົດທາງປະລິມານເຊິ່ງເປັນປະໂຫຍດຕໍ່ການຕິດຕາມກວດກາເບິ່ງຄວາມຄືບໜ້າຕາມໄລຍະເວລາ ຫຼື ສຳລັບລະບຸຊຶງເຂດພູມສາດເພື່ອສະໜອງກິດຈະກຳຊ່ວຍເຫຼືອທີ່ມີເປົ້າໝາຍແນ່ນອນ. ຄວາມທຸກຍາກ ຍັງສາມາດນິຍາມໄດ້ວ່າເປັນການຂາດບັນດາປັດໃຈພື້ນຖານເຊັ່ນ: ບັນຫາຄວາມບໍ່ພຽງພໍດ້ານສະບຽງອາຫານແລະເຄື່ອງນຸ່ງຫົ່ມ, ຂາດທີ່ຢູ່ອາໄສຖາວອນ, ແລະ ຄວາມບໍ່ສາມາດທີ່ຈະຕອບສະໜອງໄດ້ຕາມຄ່າໃຊ້ຈ່າຍດ້ານສາທາລະນະສຶກສາ.

ສິ່ງແວດລ້ອມ ໃນທີ່ນີ້ແມ່ນເອົາຕາມຄຳນິຍາມສິ່ງແວດລ້ອມໃນຖານະເປັນອົງປະກອບລວມຂອງບັນດາລະບົບນິເວດ, ຕະຫຼອດເຖິງບໍລິການແລະຜະລິດຕະພັນຈາກບັນດາລະບົບນິເວດເຫຼົ່ານັ້ນຕາມທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນການປະເມີນລະບົບນິເວດສະຫະສະວັດ. ອີງຕາມສະພາບເງື່ອນໄຂຂອງ ສປປ ລາວ, ສິ່ງແວດລ້ອມ ລວມເອົາປ່າໄມ້, ນ້ຳຈືດແລະບັນດາລະບົບນິເວດ

³ ກົມສະຖິຕິ, ກະຊວງແຜນການແລະການລົງທຶນ, ສປປ ລາວ.

⁴ ການທົບທວນໄລຍະກາງແຜນທ້າຍ - NSEDP, 2008. ກະຊວງແຜນການແລະການລົງທຶນ, ສປປ ລາວ.

⁵ ເປົ້າໝາຍພັດທະນາສະຫະສະວັດ, 2008. ບົດລາຍງານໄລຍະກາງສຳລັບ ສປປ ລາວ.

⁶ ການສຳຫຼວດລາຍຈ່າຍແລະການຊົມໃຊ້ຂອງຄົວເຮືອນລາວ 1992/93 (LECS I) ແລະ 2002/2003 (LECS III), ກົມສະຖິຕິ, ກະຊວງແຜນການແລະການລົງທຶນ, ສປປ ລາວ.

⁷ ກົມສະຖິຕິ, ກະຊວງແຜນການແລະການລົງທຶນ, ສປປ ລາວ.

⁸ LECS III, ອັນດຽວກັບທີ່ກ່າວມາກ່ອນນັ້ນ.

ຂອງດິນບໍລິເວນນ້ຳ, ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດທີ່ມີຢູ່ໃນລະບົບນິເວດເຫຼົ່ານັ້ນ (ຕົວຢ່າງ: ໄມ້ແລະເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ, ສັດປ່າ, ປາ-ສັດນ້ຳ) ແລະ ບໍລິການລະບົບນິເວດທີ່ຖືກສ້າງຂຶ້ນ (ຕົວຢ່າງ: ການບັນເທົານ້ຳຖ້ວມ, ການຮັກສາໜ້າດິນ, ການກຳນົດລະບົບໄຫຼຂອງນ້ຳ).

ປ່ຽນແປງທີ່ມີຕໍ່ສຸຂະພາບຂອງສິ່ງແວດລ້ອມ ສາມາດສົ່ງຜົນກະທົບຫຼາຍຢ່າງຕໍ່ຄວາມທຸກຍາກ ແລະ ອາດຈະມີປັດໃຈຂັບເຄື່ອນຫຼາຍໂຕທີ່ເປັນສາເຫດເຮັດໃຫ້ມີການປ່ຽນແປງເຫຼົ່ານັ້ນ. ຂໍ້ມູນຂ່າວສານໃນລັກສະນະດັ່ງກ່າວ ມີຄວາມສຳຄັນຫຼາຍຕໍ່ການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ຍຸດທະສາດພູດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກ.

ອີງຕາມການການປະເມີນຂໍ້ມູນທີ່ມີຢູ່, ການສຶກສາຂອງທະນາຄານໂລກ⁹ ໄດ້ລະບຸບັນຫາຕົ້ນຕໍດ້ານຄວາມທຸກຍາກ-ສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ມີຢູ່ ສປປ ລາວ ຄືດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ ຕາມທີ່ສະແດງໄວ້ໃນຕາຕະລາງ 1 ຂ້າງລຸ່ມ. ການສຶກສາດັ່ງກ່າວ ສະແດງໃຫ້ຮູ້ວ່າ: ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ, ຄົນທຸກ ມັກຖືກຢູ່ດົນໄປຫາເຂດດິນທີ່ບໍ່ອຸດົມສົມບູນ ຫຼື ເປັນເຂດດິນທີ່ມີລັກສະນະບໍ່ໝັ້ນຄົງ (ເຊັ່ນ: ດິນຕາມບໍລິເວນເຈ້ຍພູ) ແລະ ເຂົາເຈົ້າຍັງຖືກຜົນກະທົບຫຼາຍຈາກມົນລະພິດທາງອາກາດໃນເຮືອນຍ້ອນການໃຊ້ຟື້ນ ແລະ ບັນຫາການຂາດສຸຂະພາບບານ. ຄົນທຸກ ຍັງເບິ່ງຄືວ່າ: ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຫຼາຍໂດຍທຽບຖານຈາກບັນຫາການຂາດນ້ຳສະອາດ ແລະ ບັນຫາ ລບຕ ຕົກຄ້າງ ເຊິ່ງສ່ວນໃຫຍ່ແລ້ວພົບຢູ່ຕາມເຂດຊົນນະບົດ

ຕາຕະລາງ 1: ໂຕເລກປະເມີນຂອງປະຊາກອນຢູ່ ສປປ ລາວທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກຕົວຊີ້ວັດສຸຂະພາບຂອງສິ່ງແວດລ້ອມ (ທະນາຄານໂລກ, 2006)

ຕົວຊີ້ວັດສຸຂະພາບຂອງສິ່ງແວດລ້ອມ	ໂຕເລກປະເມີນຂອງປະຊາກອນທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ	
	% ຂອງປະຊາກອນທີ່ບໍ່ທຸກຍາກ	% ຂອງປະຊາກອນທີ່ທຸກຍາກ
ການຫຼຸດລົງຂອງຊັບພະຍາກອນປ່າໄມ້ *	ຕ້ອງການຂໍ້ມູນເພີ່ມ	ຕ້ອງການຂໍ້ມູນເພີ່ມ
ການນຳໃຊ້ທີ່ດິນທີ່ອ່ອນໄຫວທາງສິ່ງແວດລ້ອມ	< 20	< 45
ການນຳໃຊ້ຟື້ນ /ມົນລະພິດທາງອາກາດຢູ່ໃນເຮືອນ	95	98
ບັນຫາການຂາດນ້ຳປະປາທີ່ຂ້າເຊື້ອແລ້ວ **	20	30
ບັນຫາການຂາດສຸຂະພາບບານ	40	70
ໄພແລ້ງ	0.2	1.7
ນ້ຳຖ້ວມ	5	1
ລບຕ ຕົກຄ້າງ	20	28

* ເຖິງແມ່ນວ່າຈະບໍ່ມີຂໍ້ມູນພຽງພໍທີ່ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງຜົນກະທົບຈາກການຫຼຸດລົງຂອງຊັບພະຍາກອນປ່າໄມ້ທີ່ມີຕໍ່ປະຊາກອນທັງໝົດ, ແຕ່ກໍ່ມີຫຼັກຖານຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າ: ຜົນກະທົບດັ່ງກ່າວທີ່ມີຕໍ່ຄົນທຸກຍາກນັ້ນ ອາດຈະມີລັກສະນະບໍ່ສົມສ່ວນຄື: ກຸ່ມຄົວເຮືອນທີ່ທຸກຍາກທີ່ສຸດເຊິ່ງຢູ່ພາກເໜືອ ມີລາຍໄດ້ຈາກເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ 40-50% ສູງກວ່າເມື່ອທຽບໃສ່ກຸ່ມຄົວເຮືອນທີ່ມີລາຍໄດ້ລະດັບກາງແລະຄົວເຮືອນທີ່ຮັ່ງມີ.

** ນີ້ລວມທັງການນຳໃຊ້ແຫຼ່ງນ້ຳເປີດທີ່ບໍ່ໄດ້ຮັບການປົກປ້ອງເຊັ່ນ: ແມ່ນ້ຳ, ໜອງ ແລະ ຫ້ວຍ.

ຂໍ້ມູນຂ່າວສານດັ່ງກ່າວ ຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າ: ສາຍພົວພັນລະຫວ່າງຄວາມທຸກຍາກກັບສິ່ງແວດລ້ອມ ປະກອບດ້ວຍຫຼາຍດ້ານ ໝາຍຄວາມວ່າ: ການ

⁹ ທະນາຄານໂລກ, 2006. ແຜນສາຍພົວພັນລະຫວ່າງຄວາມທຸກຍາກ-ສິ່ງແວດລ້ອມ: ວິທີການດຳເນີນງານແບບຍືນຍົງເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກຢູ່ກຳປູເຈຍ, ສປປ ລາວ ແລະ ຫວຽດນາມ.

2. ເຫດຜົນໃນການລວມເອົາຕົວຊີ້ວັດຄວາມທຸກຍາກ-ສິ່ງແວດລ້ອມ (PE) ເຂົ້າໃນແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດສັງຄົມຄັ້ງທີ 7

ແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດສັງຄົມຄັ້ງທີ 7 (ແຜນຫ້າປີຄັ້ງທີ 7) ໄດ້ກຳນົດເປົ້າໝາຍການສືບຕໍ່ເຮັດໃຫ້ເສດຖະກິດເຕີບໂຕຢ່າງວ່ອງໄວສຳລັບໄລຍະຫ້າປີຂ້າງໜ້າ ໂດຍຮັກສາອັດຕາການເຕີບໂຕຂອງ GDP ໃຫ້ໄດ້ຕໍ່ສູດທີ່ 8% ຕໍ່ປີ¹⁰, ເຊິ່ງໃນນັ້ນຄາດວ່າ: ການລົງທຶນຂອງພາກເອກະຊົນຈະເປັນປັດໃຈຂັບເຄື່ອນຫຼັກຂອງການເຕີບໂຕດັ່ງກ່າວ. ໄຟຟ້ານໍ້າຕົກ, ບໍ່ແຮ່ ແລະ ກະສິກຳ ຈະສືບຕໍ່ເປັນຂະແໜງບູລິມະສິດຫຼັກຂອງການເຕີບໂຕ. ຍັງມີເປົ້າໝາຍທີ່ຕ້ອງຂະຫຍາຍການເຂົ້າເຖິງນໍ້າສະອາດແລະໄຟຟ້າສຳລັບປະຊາຊົນໃນເຂດຊົນນະບົດໃຫ້ກວມເອົາ 75% ແລະ 60% ຕາມລຳດັບ.

ເປົ້າໝາຍເສດຖະກິດ-ສັງຄົມຫຼັກອື່ນໆສຳລັບປະເທດ ຍັງລວມມີເປົ້າໝາຍພັດທະນາສະຫະສະວັດ (MDGs). ການທົບທວນໄລຍະກາງເພື່ອເບິ່ງຄວາມຄືບໜ້າໃນການບັນລຸ MDGs ໄດ້ຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າ: MDG 7 (ຮັບປະກັນຄວາມຍືນຍົງທາງສິ່ງແວດລ້ອມ) ທີ່ມີເປົ້າໝາຍ “ປ່ຽນທິດການສູນເສຍຊັບພະຍາກອນທາງສິ່ງແວດລ້ອມ” ນັ້ນແມ່ນ “ບໍ່ໄປຕາມແຜນຂັ້ນຮ້າຍແຮງ ແລະ ບໍ່ໜ້າຈະເຮັດບັນລຸໄດ້ ຫາກປາສະຈາກຄວາມພະຍາມໃຫຍ່ຫຼວງຈາກທັງຝ່າຍລັດຖະບານແລະຜູ້ໃຫ້ທຶນ”.¹¹

ການເຕີບໂຕ ເປັນເງື່ອນໄຂຫຼັກເບື້ອງຕົ້ນຂອງວຽກງານພູດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກ. ແຕ່ຖ້າລະບົບນິເວດແລະບໍລິການຈາກລະບົບນິເວດ ສືບຕໍ່ເຊື່ອມໂຊມ ກໍ່ຈະເຮັດໃຫ້ບໍ່ສາມາດບັນລຸໄດ້ເສັ້ນທາງຂອງການພູດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກໃນລັກສະນະຍືນຍົງ¹². ໃນຂະນະທີ່ປະເທດດຳເນີນໄປໄດ້ຕາມເປົ້າໃນການບັນລຸບັນດາເປົ້າໝາຍເສດຖະກິດ-ສັງຄົມອື່ນໆເຊັ່ນ: ເຮັດໃຫ້ຄວາມທຸກຍາກຂັ້ນຮ້າຍແຮງສຸດຂີດພູດລົງເຫຼືອເຄິ່ງໜຶ່ງພາຍໃນປີ 2015, ມີຄວາມຈຳເປັນຮີບດ່ວນທີ່ຕ້ອງສະຫງວນແລະຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດແບບຍືນຍົງເພື່ອຮັບປະກັນຄວາມຍືນຍົງໃນໄລຍະຍາວຂອງເປົ້າໝາຍລວມດ້ານເສດຖະກິດ. ແຜນຫ້າປີ ໄດ້ຮັບຮູ້ເຖິງຄວາມຈຳເປັນ

¹⁰ ແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມແຫ່ງຊາດຄັ້ງທີ 7 (2011-2015), ສະບັບສັງລວມຫຍໍ້, ຕຸລາ 2010, ກະຊວງແຜນການແລະການລົງທຶນ (MPI), ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ສປປ ລາວ.

¹¹ ເປົ້າໝາຍພັດທະນາສະຫະສະວັດ, 2008. ບົດລາຍງານໄລຍະກາງສຳລັບ ສປປ ລາວ.

¹² ຄອມມິມ-Comim ແລະອື່ນໆ, 2008. ຕົວຊີ້ວັດຄວາມທຸກຍາກ-ສິ່ງແວດລ້ອມ (PE): ບົດລາຍງານຂຽນຂຶ້ນສຳລັບໂຄງການ PEI ຂອງອົງການ UNDP-UNEP, ວິທະຍາໄລເຊັມ ເອັດມຸນ - St. Edmund's College, ແຄມບລິດສ໌ - Cambridge.

ດັ່ງກ່າວ ເຊິ່ງມີເປົ້າໝາຍຄືດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້: “ຮັບປະກັນຄວາມຍືນຍົງຂອງການພັດທະນາດ້ວຍການເນັ້ນໜັກໃສ່ສາຍພົວພັນແລະຄວາມສົມດຸນລະຫວ່າງການພັດທະນາເສດຖະກິດ, ຄວາມຄືບໜ້າທາງວັດທະນະທຳແລະສັງຄົມ, ການສະຫງວນຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ, ແລະ ການປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ.”¹³

ເປັນເລື່ອງສຳຄັນທີ່ຕ້ອງມີຄວາມເຂົ້າໃຈພຽງພໍຕໍ່ສາຍພົວພັນລະຫວ່າງຄວາມທຸກຍາກ-ສິ່ງແວດລ້ອມ (PE) ເມື່ອພິຈາລະນາຈາກສະພາບເງື່ອນໄຂທີ່ມີການປ່ຽນແປງຢ່າງວ່ອງໄວຢູ່ຂັ້ນຮາກຖານທີ່ເປັນເຫດມາຈາກການເພີ່ມກິດຈະກຳເສດຖະກິດໃນປະເທດ. ສຳລັບ ສປປ ລາວ ທີ່ຕ້ອງການກ້າວໄປຕາມເປົ້າຂອງການບັນລຸບັນດາເປົ້າໝາຍດ້ານຄວາມຍືນຍົງແລະສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ກ່າວເອົາໄວ້ນັ້ນ, ເປັນເລື່ອງຈຳເປັນທີ່ຕ້ອງເອົາກຸ່ມຕົວຊີ້ວັດ PE ລວມເຂົ້າໄວ້ໃນຂອບການຕິດຕາມກວດກາແລະປະເມີນຜົນ (M&E) ຕາມໄລຍະເວລາຂອງແຜນຫ້າປີ ເນື່ອງຈາກການເຕີບໂຕທາງເສດຖະກິດແລະການລົງທຶນ ຈະຂະຫຍາຍຕົວຕື່ມອີກໃນໄລຍະຫ້າປີຂ້າງໜ້າ. ການນຳໃຊ້ຕົວຊີ້ວັດ PE ຖືເປັນເຄື່ອງມືສຳຄັນສຳລັບການຕິດຕາມກວດກາຜົນໄດ້ຮັບຂອງຍຸດທະສາດພູດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກແລະເປົ້າໝາຍພັດທະນາແບບຍືນຍົງ, ແລະການປະເມີນຄວາມຄືບໜ້າ/ຜົນສຳເລັດຂອງແຜນຫ້າປີຄັ້ງທີ 7 ໄປຄຽງຄູ່ກັບຕົວຊີ້ວັດແບບເກົ່າອື່ນໆໃນດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ, ການເງິນແລະສິ່ງແວດລ້ອມ.

ປະສົບການແລະບົດຮຽນຕ່າງໆຈາກແຜນຫ້າປີສະບັບຜ່ານມາ ໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ: ວຽກງານສິ່ງແວດລ້ອມ ບໍ່ໄດ້ຖືກລວມເຂົ້າໃນການວາງແຜນພັດທະນາຢ່າງຄົບຖ້ວນໃນໄລຍະຫ້າປີຜ່ານມາ ເຊິ່ງເປັນຜົນນຳໄປສູ່ການເສື່ອມໂຊມໜັກທາງສິ່ງແວດລ້ອມ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ດີ, ວຽກງານສິ່ງແວດລ້ອມ ນັບມື້ນັບກາຍເປັນບູລິມະສິດສູງພາຍໃນການດຳເນີນງານຂອງລັດຖະບານແຫ່ງ ສປປ ລາວ ໂດຍມີການກະຕຸກຊຸກຍູ້ຈາກຄວາມຮູ້ແລະຄວາມຮັບຮູ້ທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນກ່ຽວກັບບັນຫາດັ່ງກ່າວຢູ່ໃນທຸກຂັ້ນເພື່ອເປັນກ້ອນເສົາຄຳໃຫ້ແກ່ການພັດທະນາດ້ວຍການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທາງສິ່ງແວດລ້ອມແບບຍືນຍົງ. ຕົວຊີ້ວັດ PE ທີ່ຖືກລວມເຂົ້າໃນແຜນຫ້າປີຄັ້ງທີ 7 ສາມາດຊ່ວຍແລະສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ແກ່ຂະບວນການທີ່ກຳລັງເດີນຢູ່ດັ່ງກ່າວນີ້ໄດ້.

3. ການທົບທວນເບິ່ງບັນດາການສຶກສາທີ່ຜ່ານມາກ່ຽວກັບຕົວຊີ້ວັດຄວາມທຸກຍາກ-ສິ່ງແວດລ້ອມ (PE)

ການສ້າງຕົວຊີ້ວັດ - ສິ່ງວັດແທກດ້ານ PE ທີ່ສັງລວມໃຫ້ເຫັນການເຄື່ອນໄຫວທີ່ສະຫຼັບຊັບຊ້ອນລະຫວ່າງສອງມິຕິດັ່ງກ່າວ ຖືເປັນຂະບວນ ການທີ່

¹³ ແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດສັງຄົມຄັ້ງທີ 7 (2011-2015), ອັນດຽວກັບທີ່ກ່າວໄວ້ກ່ອນໜ້ານີ້.

ຫາກມີຫວ່າງບໍ່ດົນມານີ້ ເຊິ່ງໄດ້ສືບຕໍ່ສ້າງຂຶ້ນຈາກວຽກຂອງພາກພູມອົງການໃນອາດິດ ແລະ ຫາກໄດ້ຮັບຈັງຫວະຍູ້ດັນສູງໃນໄລຍະທ້າຍຂອງຊຸມປີ 90.

ຄວາມພະຍາຍາມໃນໄລຍະເບື້ອງຕົ້ນ ແມ່ນການສຶກສາຂອງທະນາຄານໂລກຄື: *ຕົວຊີ້ວັດຄວາມທຸກຍາກ-ສິ່ງແວດລ້ອມ*¹⁴ ເຊິ່ງຊອກຫາວິທີເພື່ອພັດທະນາຕົວຊີ້ວັດທີ່ສາມາດນຳໃຊ້ “ຈາກລະດັບປະເທດເຖິງລະດັບໂລກ” ແລະສາມາດນຳໃຊ້ເພື່ອສົມທຽບລະຫວ່າງປະເທດນຳກັນ. ຕົວຊີ້ວັດທີ່ຖືກສະເໜີຂຶ້ນ ແມ່ນກວມເອົາສອງຂົງເຂດທີ່ຕ່າງກັນແຕ່ກໍ່ມີລັກສະນະສະໄໝສະໜູນເຊິ່ງກັນແລະກັນ. ຕົວຊີ້ວັດປະເພດທຳອິດ ອະທິບາຍສາຍພົວພັນລະຫວ່າງສະພາບເງື່ອນໄຂທາງສິ່ງແວດລ້ອມ (ເຊັ່ນ: ຄຸນະພາບຂອງນ້ຳ, ລະດັບມົນລະພິດ ແລະ ສິ່ງເສດເຫຼືອ) ກັບ ສຸຂະພາບຂອງມະນຸດ. ຕົວຊີ້ວັດ PE ປະເພດທີສອງ ຕິດຕາມກວດກາຜົນກະທົບຂອງການສູນເສຍຊັບພະຍາກອນໃນຖານະເປັນປັດໃຈກຳນົດຄວາມທຸກຍາກ ເຊິ່ງວັດແທກວິທີການສູນເສຍການເຂົ້າເຖິງຊັບພະຍາກອນທີ່ສິ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ຄົນທຸກ. ຕົວຊີ້ວັດເຫຼົ່ານີ້ ມີລັກສະນະເຂັ້ມຂຸ້ນທາງດ້ານຂໍ້ມູນຂ່າວສານສູງ ແລະ ຈຳເປັນຕ້ອງມີລະບົບຂໍ້ມູນຂ່າວສານທີ່ສະຫຼັບຊັບຊ້ອນສົມຄວນເພື່ອຊ່ວຍໃຫ້ມີການນຳໃຊ້ຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ. ດ້ວຍເຫດຜົນດັ່ງກ່າວນີ້, ຕົວຊີ້ວັດເຫຼົ່ານີ້ ຈຶ່ງເບິ່ງຄືບໍ່ເໝາະກັບຜູ້ນຳໃຊ້ໃນລະດັບທ້ອງຖິ່ນ ຫຼື ແມ່ນແຕ່ອົງການລະດັບປະເທດໃນຫຼາຍປະເທດກຳລັງພັດທະນາ.

ການສຶກສາຂອງ DFID ໃນຫົວຂໍ້ (*ຄວາມທຸກຍາກແລະສິ່ງແວດລ້ອມ: ວັດແທກສາຍພົວພັນ*¹⁵) ໄດ້ປະກອບສ່ວນເພີ່ມເຂົ້າໃນການພັດທະນາຕົວຊີ້ວັດທີ່ໄປຂອງສາຍພົວພັນລະຫວ່າງຄວາມທຸກຍາກ-ສິ່ງແວດລ້ອມເພື່ອໃຊ້ເຂົ້າໃນການວິເຄາະໂດຍສົມທຽບລະຫວ່າງປະເທດ. ການສຶກສາດັ່ງກ່າວ ໄດ້ເນັ້ນໜັກຄວາມຫຼາກຫຼາຍຂອງການເຄື່ອນໄຫວດ້ານສາຍພົວພັນລະຫວ່າງຄວາມທຸກຍາກ-ສິ່ງແວດລ້ອມພາຍໃນບັນດາປະເທດກຳລັງພັດທະນາ ແລະ ໄດ້ເນັ້ນໃຫ້ເຫັນຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງປັບປຸງວິທີການດຳເນີນງານໃຫ້ເຂົ້າກັບສະພາບເງື່ອນໄຂພາຍໃນຂອງປະເທດ ຫຼື ທ້ອງຖິ່ນ. ກຸ່ມຕົວຊີ້ວັດດັ່ງກ່າວ ໄດ້ຖືກປະເມີນເບິ່ງໃນດ້ານຄວາມສອດຄ່ອງ ແລະ ຂໍ້ມູນທີ່ມີສະໜອງໃຫ້ເພື່ອການນຳໃຊ້ຢູ່ປະເທດອູການດ້າ, ເນປານ ແລະ ນິກາຣາກົວ, ແລະ ເນັ້ນໜັກໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມສະຫຼັບຊັບຊ້ອນຂອງການນຳໃຊ້ຕົວຊີ້ວັດທີ່ໄປໃນປະເທດສະເພາະ ຕະຫຼອດເຖິງສິ່ງທ້າທາຍຕ່າງໆ ໃນການນຳໃຊ້ຕົວຊີ້ວັດເຫຼົ່ານັ້ນເຂົ້າໃນການວິເຄາະໂດຍສົມທຽບລະຫວ່າງປະເທດ.

¹⁴ Shyamsundar, P. 2002. ຕົວຊີ້ວັດ PE. ເສດຖະສາດສິ່ງແວດລ້ອມ. ເອກະສານເລກທີ 84. ທະນາຄານໂລກ, ວໍຊິງຕັນ ດີ. ມັງກອນ, 32 pp. ລະອຽດເບິ່ງໄດ້ທີ່: [http://lnweb18.worldbank.org/essd/essdext.nsf/44ByDocName/PovertyandEnvironmentIndicators2002189KPDF/\\$FILE/PovertyandEnvironmentIndicators2002.pdf](http://lnweb18.worldbank.org/essd/essdext.nsf/44ByDocName/PovertyandEnvironmentIndicators2002189KPDF/$FILE/PovertyandEnvironmentIndicators2002.pdf)

¹⁵ Nunan, F. ແລະ ອື່ນໆ 2002. ການສຶກສາຕົວຊີ້ວັດ PE ດ້ວຍກໍລະນີສຶກສາຈາກເນປານ, ນິກາຣາກົວ ແລະ ອູການດ້າ. ກົມນະໂຍບາຍສິ່ງແວດລ້ອມ, ເອກະສານເລກທີ 2. ກົມພັດທະນາສາກົນແຫ່ງຣາດຊະອານາຈັກອັງກິດ, ລອນດອນ.

ການສຶກສາຂອງເຮັນນິນເກີ (Henninger) ແລະ ແຮມມ່ອນ (Hammond)¹⁶ ໃນຫົວຂໍ້ *ຕົວຊີ້ວັດສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ສອດຄ່ອງກັບວຽກງານພູດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກ* ແມ່ນໄດ້ສຸມໃສ່ຕົວຊີ້ວັດຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ການວິເຄາະເຂດແຄວ້ນເພື່ອຄິດໄລ່ ‘ຕົວຊີ້ວັດຄວາມສ່ຽງທີ່ອາດເກີດຂຶ້ນ’. ເຂົາເຈົ້າ ໄດ້ເນັ້ນໜັກໃຫ້ເຫັນສິ່ງທ້າທາຍຂອງການເຄື່ອນຍ້າຍຈາກສາຍພົວພັນ PE ໄປສູ່ຕົວຊີ້ວັດ PE ເຖິງວ່າກົນໄກທີ່ເຊື່ອມໂຍງວຽກງານສິ່ງແວດລ້ອມໃສ່ກິດຈະກຳພູດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກ ມັກພົບຢູ່ເລື້ອຍໆວ່າມີຢູ່ໃນຂັ້ນຈຸລະພາກ ໂດຍຂໍ້ມູນທີ່ຈະໃຊ້ອະທິບາຍຕົວຊີ້ວັດຕ່າງໆເຫຼົ່ານັ້ນ ແມ່ນຫາໄດ້ສະເພາະແຕ່ໃນຂັ້ນຈຸລະພາກເທົ່ານັ້ນ. ຍ້ອນແນວນັ້ນ, “ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ, ສາຍພົວພັນເຫດແລະຜົນທີ່ສາມາດພິສູດໄດ້ລະຫວ່າງຕົວຊີ້ວັດຂອງຄຸນະພາບແລະສະພາບເງື່ອນໄຂທາງສິ່ງແວດລ້ອມ ກັບ ການພູດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກທີ່ເປັນໂຕເລກສະຖິຕິສະເລ່ຍແຫ່ງຊາດ ຈຶ່ງບໍ່ມີ”. ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ, ຜູ້ຂຽນທັງສອງ ໄດ້ສະເໜີວ່າ: ການນຳໃຊ້ຂໍ້ມູນສະເພາະເຂດແຄວ້ນ ສາມາດເປີດເຜີຍໃຫ້ເຫັນຢ່າງຈະແຈ້ງເຖິງຮູບແບບຂອງການພົວພັນເຊິ່ງກັນແລະກັນລະຫວ່າງມິຕິຄວາມທຸກຍາກກັບສິ່ງແວດລ້ອມ. ເພື່ອສະແດງໃຫ້ເຫັນໄດ້ເຖິງປະເດັນດັ່ງກ່າວ, ຜູ້ຂຽນໄດ້ສາທິດໃຫ້ເຫັນເຖິງວິທີທີ່ຕົວຊີ້ວັດດ້ານໂພຊະນາການຂອງເດັກ ພົວພັນຢ່າງໃກ້ຊິດກັບບັນຫາການຂາດນ້ຳຂອງດິນໃນລະດັບຕ່າງໆຢູ່ອາຟຣິກາຕາເວັນຕົກ.

ວິທີການດຳເນີນງານຂອງອົງການ WWF¹⁷ ໃນການພັດທະນາແລະນຳໃຊ້ຕົວຊີ້ວັດ PE ແມ່ນໄດ້ສຸມໃສ່ການສະໜອງຂໍ້ມູນຂ່າວສານໃຫ້ແກ່ພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງພາຍໃນປະເທດ ຫຼື ທ້ອງຖິ່ນເພື່ອຊອກຫາວິທີປັບປຸງສະພາບເງື່ອນໄຂພາຍໃນຜ່ານບັນດາກິດຈະກຳຊ່ວຍເຫຼືອສະເພາະຕ່າງໆ. ມວນຊົນທີ່ເປັນເປົ້າໝາຍຫຼັກຂອງເຂົາເຈົ້າ ແມ່ນປະຊາກອນທີ່ດຳລົງຊີວິດຢູ່ເຂດຊົນນະບົດ, ແລະ ເປົ້າໝາຍແມ່ນເພື່ອເສີມສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ແກ່ຄົນທຸກ ເຮັດໃຫ້ເຂົາເຈົ້າສາມາດແຂ່ງຂັນເພື່ອໃຫ້ມີບົດບາດທາງການເມືອງ, ປັບປຸງການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນຕະຫຼອດເຖິງຊີວິດການເປັນຢູ່ ຫຼື ການຫາລ້ຽງຊີບຂອງເຂົາເຈົ້າ. ວິທີການດຳເນີນງານຂອງອົງການດັ່ງກ່າວ ແມ່ນເນັ້ນໃສ່ຕົວຊີ້ວັດ PE ສາມປະເພດຄື: i) ຕົວຊີ້ວັດດ້ານສະຖານະ, ii) ຕົວຊີ້ວັດດ້ານສະພາບເງື່ອນໄຂເອື້ອອຳນວຍ ແລະ iii) ຕົວຊີ້ວັດດ້ານທຶນສັງຄົມ. ຈຸດເນັ້ນໃນທີ່ນີ້ ແມ່ນເນັ້ນໃສ່ການຕອບໂຕ້ທາງສັງຄົມແລະສາຍພົວພັນທາງສະຖາບັນ ແຕ່ບໍ່ໄດ້ອະທິບາຍຫຍັງຫຼາຍກ່ຽວກັບລັກສະນະທີ່ການຕອບໂຕ້ແລະສາຍພົວພັນເຫຼົ່ານັ້ນວ່າສິ່ງກະທົບແນວໃດຕໍ່ສາຍພົວພັນລະຫວ່າງຄວາມທຸກຍາກກັບສິ່ງແວດລ້ອມ.

ບັນດາການສຶກສາເຫຼົ່ານີ້ (ແລະການສຶກສາອື່ນໆອີກຈຳນວນຫຼາຍ) ໄດ້ໃຫ້ບົດຮຽນສຳຄັນສາມຢ່າງຄື: ທຳອິດ, ຕົວຊີ້ວັດ PE ທີ່ດີ ຈຳເປັນຕ້ອງເຊື່ອມສານກັບແລະສອດຄ່ອງກັບສະພາບເງື່ອນໄຂທາງສັງຄົມແລະສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ອ້າງອີງເຖິງ. ຢ່າງທີສອງ, ຕົວຊີ້ວັດ PE ທີ່ດີ ຍັງຄວນຕ້ອງຢືດໝັ້ນ

¹⁶ Henninger, N. And Hammond, A (2002) “ຕົວຊີ້ວັດສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ສອດຄ່ອງກັບວຽກງານພູດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກ” ຍຸດທະສາດສິ່ງແວດລ້ອມ, ເອກະສານເລກທີ 3.

¹⁷ Reed, D. ແລະ Tharakan, P. (2004) ການພັດທະນາແລະນຳໃຊ້ຕົວຊີ້ວັດ PE. ວໍຊິງຕັນ: ຫ້ອງການແຜນງານເສດຖະສາດມະຫາພາກຂອງ WWF.

ຕາມຄຳນິຍົມ ແລະ ຂະບວນການຕັດສິນບັນຫາຂອງທ້ອງຖິ່ນເພື່ອໃຫ້ສາມາດຂໍຄຳປຶກສາກັບຜູ້ສ້າງນະໂຍບາຍກຽວກັບຂໍ້ມູນຂ່າວສານດັ່ງກ່າວ ແລະ ເສີມສ້າງຄວາມໂປ່ງໃສ. ແລະ ຢ່າງທີສາມ, ເປັນເລື່ອງສຳຄັນທີ່ຕ້ອງສັງເກດວ່າ: ມັນມີຄວາມເຄັ່ງຕຶງລະຫວ່າງບັນດາວິທີການຕ່າງໆທີ່ເປັນບ່ອນອົງສ່ວນໃຫຍ່ໃຫ້ແກ່ການກຳນົດແນວຄວາມຄິດກຽວກັບສາຍພົວພັນ PE ໃນຂັ້ນຈຸລະພາກ ແຕ່ໃນຂະນະດຽວກັນເຫັນວ່າ: ປະຈຸບັນນີ້ ສ່ວນໃຫຍ່ແລ້ວແມ່ນຂໍ້ມູນລະດັບຊາດທີ່ໄດ້ຮັບການເກັບກຳແລະມີສະໜອງໃຫ້ຢ່າງເປັນປົກກະຕິ ໂດຍສະເພາະໃນກໍລະນີຂອງບັນດາປະເທດກຳລັງພັດທະນາ.

ຈິງ, ii) ປະຫຍັດຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນດ້ານການສະໜອງຂໍ້ມູນ, iii) ຄວາມສາມາດສົມທຽບໄດ້ຕາມໄລຍະເວລາ, iv) ມີຄວາມຈະແຈ້ງດ້ານເຂດແຄວ້ນ ແລະ v) ເກັບກຳໄດ້ທັງສອງມິຕິລວມທັງຄວາມທຸກຍາກແລະສິ່ງແວດລ້ອມ. ສຳລັບຕົວຊີ້ວັດ PE ແຕ່ລະໂຕ, ແມ່ນໄດ້ອະທິບາຍທັງມິຕິດ້ານຄວາມທຸກຍາກແລະສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສາຍພົວພັນດ້ານເຫດແລະຜົນຂອງສາຍພົວພັນລະຫວ່າງສອງມິຕິດັ່ງກ່າວ (ບໍ່ວ່າດ້ານບວກ ຫຼື ດ້ານລົບ). ນອກ ຈາກນັ້ນ, ຍັງໄດ້ກຳນົດສິ່ງທີ່ສາມາດຮຽນຮູ້ໄດ້ຈາກໂຕຊີ້ວັດ ກໍຄື ການສ້າງ ມາດຕະການທີ່ເປັນໄປໄດ້ບົນພື້ນຖານຈາກຂໍ້ມູນຂ່າວສານທີ່ໄດ້ຕາມຕົວຊີ້ວັດເຫຼົ່ານັ້ນ.

4. ບັນຊີລາຍຊື່ສະເໜີບັນດາຕົວຊີ້ວັດສາຍພົວພັນລະຫວ່າງຄວາມທຸກຍາກ-ສິ່ງແວດລ້ອມ (PE)

ຕົວຊີ້ວັດ ຄືກັນກັບທຸງ ເຊິ່ງຖືກນຳໃຊ້ເພື່ອເຮັດໃຫ້ມີຄວາມກະທັດຮັດ, ວັດແທກ ແລະ ສື່ສານຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ແລະ ລະດົມການສະໜັບສະໜູນ ຊ່ວຍເຫຼືອໃຫ້ແກ່ມາດຕະການດຳເນີນງານ. ຕົວຊີ້ວັດໃດໜຶ່ງ ບໍ່ຖືວ່າເປັນສິ່ງລຶກລັບ; ມັນເປັນພຽງແຕ່ວິທີວັດແທກແລະເຮັດໃຫ້ສາມາດເຂົ້າໃຈໄດ້ ຕໍ່ສິ່ງໃດສິ່ງໜຶ່ງ ທີ່ຖືວ່າສຳຄັນ. (ເຈມສ໌ ແມັກກິວເຣ -James McGilvray)¹⁸

ເມື່ອພິຈາລະນາຈາກບົດຮຽນຕ່າງໆທີ່ຖອດຖອນໄດ້ຈາກການສຶກສາຜ່ານມາໃນການກຳນົດຕົວຊີ້ວັດ PE ແລະ ຜົນໄດ້ຮັບຈາກການສຶກສາຂອງທະນາຄານໂລກໃນຕາຕະລາງ 1, ໂຄງການເຊື່ອມໂຍງວຽກສິ່ງແວດລ້ອມເຂົ້າໃນກິດຈະກຳພູດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກ (PEI) ຂອງອົງການ UNDP-UNEP ຈຶ່ງສະເໜີກຸ່ມຕົວຊີ້ວັດ PE ຈຳນວນໜຶ່ງ¹⁹ ເພື່ອໃຊ້ພາຍໃນຂອບ M&E ຂອງແຜນທຳປີ ຄືດັ່ງທີ່ໄດ້ສະແດງໄວ້ໃນຕາຕະລາງ 2 ຂ້າງລຸ່ມນີ້. ກຸ່ມຕົວຊີ້ວັດ PE ດັ່ງກ່າວນີ້ ໄດ້ຮັບການຈັດລະດັບບູລິມະສິດແລະຄັດຈ້ອນບົນພື້ນຖານເງື່ອນໄຂຄືດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ (ເຊິ່ງຖືກຕັດປັບມາຈາກຄອມມິມ-Comim ແລະອື່ນໆ, 2008): i) ຄວາມສອດຄ່ອງກັບສະພາບເງື່ອນໄຂຕົວ

¹⁸ ກ່າວໄວ້ໃນໜ້າ 22, Comim ແລະ ອື່ນໆ 2008.

¹⁹ ນຳພາໂດຍກົມແຜນການຂອງກະຊວງແຜນການແລະການລົງທຶນ, ກຸ່ມຕົວຊີ້ວັດ PE ໃນວົງກວ້າງ ໄດ້ຮັບການກຳນົດຂຶ້ນໂດຍຜ່ານການຂໍຄຳປຶກສາກັບບັນດາກະຊວງຕ່າງໆ (ກົມສະຖິຕິ ແລະ ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າເສດຖະກິດແຫ່ງຊາດ (NERI) ຂອງກະຊວງແຜນການແລະການລົງທຶນ (MPI); ອົງການຊັບພະຍາກອນນ້ຳແລະສິ່ງແວດລ້ອມ (WREA); ອົງການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນແຫ່ງຊາດ (NLMA); ກະຊວງກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ (MAF); ແລະຄະນະກຳມະການຊີ້ນຳການພັດທະນາຊຸມນະບົດແລະລົບລ້າງຄວາມທຸກຍາກຈາກທ້ອງຖານນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ໃນໄລຍະເດືອນມີນາທາເດືອນສິງຫາ 2010. ຕົວຊີ້ວັດສຳຄັນອີກຫຼາຍໂຕຈາກກຸ່ມຕົວຊີ້ວັດໃນວົງກວ້າງດັ່ງກ່າວ ບໍ່ໄດ້ຖືກລວມເອົາເຂົ້າໃນບັນຊີລາຍຊື່ຕົວຊີ້ວັດດັ່ງກ່າວນີ້ ຍ້ອນຕົວຊີ້ວັດເຫຼົ່ານັ້ນໄດ້ຮັບການເກັບກຳຂໍ້ມູນຜ່ານບັນຊີຕົວຊີ້ວັດຫຼັກປະຈຳປີ ຂອງກົມສະຖິຕິຢູ່ແລ້ວ ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງບໍ່ໄດ້ລວມເຂົ້າເພື່ອບໍ່ໃຫ້ຊ້າຊ້ອນ ແລະ ສິ້ນເປືອງ.

ຕາຕະລາງ 2: ສະເໜີກຸ່ມຕົວຊີ້ວັດ PE ທີ່ເປັນຕົວແທນເພື່ອເອົາລວມເຂົ້າໃນຂອບ M&E ຂອງແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ (ແຜນຫ້າປີ) ຄັ້ງທີ 7

	ຕົວຊີ້ວັດ PE	ຄຳນິຍາມແລະການຕີຄວາມໝາຍຂອງສາຍພົວພັນດ້ານເຫດແລະຜົນລະຫວ່າງຄວາມທຸກຍາກ-ສິ່ງແວດລ້ອມ	ສາມາດຮຽນຮູ້ຫຍັງໄດ້ແກ່ / ມາດຕະການທີ່ເປັນໄປໄດ້
1	ຈຳນວນເມືອງທີ່ມີແຜນນຳໃຊ້ທີ່ດິນ	<p>ຕົວຊີ້ວັດດັ່ງກ່າວ ຈະຖອນເອົາຕາມແຜນແມ່ບົດແຫ່ງຊາດວ່າດ້ວຍການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ທີ່ຄາດວ່າຈະສຳເລັດພາຍໃນທ້າຍປີ 2010 ໂດຍແຜນແມ່ບົດດັ່ງກ່າວ ຈະເປັນທີ່ເຄີຍທາງໃຫ້ແກ່ການສຳຫຼວດແລະການຈັດສັນທີ່ດິນ²⁰. ຕົວຊີ້ວັດດັ່ງກ່າວນີ້ ຈະເກັບກຳເອົາຄວາມຄືບໜ້າຂອງຂະບວນການອອກໃບຕາດິນ, ການກຳນົດເຂດ ຫຼື ການຈັດສັນທີ່ດິນເພື່ອການລົງທຶນ, ການຂຸດຄົ້ນແລະການສະຫງວນຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດໃນຂັ້ນເມືອງ.</p> <p>ຍ້ອນການລົງທຶນ ໄດ້ຂະຫຍາຍຕົວໃນໄລຍະສອງ-ສາມປີຫຼ້າສຸດ, ການຂາດການວາງແຜນນຳໃຊ້ທີ່ດິນຢ່າງເປັນລະບົບ ໄດ້ກາຍເປັນບັນຫາສ້າງຄວາມເສຍຫາຍຕົວຈິງ ເຊິ່ງຈຸດໜັກເຮັດໃຫ້ມີການຂຸດຄົ້ນຊັບພະຍາກອນຫຼາຍຈົນເກີນໄປ ແລະ ເປັນຜົນເຮັດໃຫ້ເກີດມີຂີ້ຂັດແຍ່ງແລະການແຂ່ງຂັນໃນດ້ານການນຳໃຊ້ທີ່ດິນລະຫວ່າງການໃຫ້ສຳປະທານ ກັບ ການນຳໃຊ້ທີ່ດິນໂດຍປະຊາຊົນທ້ອງຖິ່ນ ໂດຍພົບເລື້ອຍໆວ່າ: ປະຊາຊົນທ້ອງຖິ່ນມີໂອກາດໜ້ອຍທີ່ຈະໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມໃນຂະບວນການຕັດສິນບັນຫາກ່ຽວກັບການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ. ການຂາດການຄ້າປະກັນດ້ານໃບຕາດິນ ອາດຈະເຮັດໃຫ້ບັນຫາຄວາມທຸກຍາກເຮັດຮ້າຍຂຶ້ນໄປຕື່ມອີກ ຍ້ອນປະຊາຊົນທ້ອງຖິ່ນບໍ່ສາມາດວາງແຜນໄລຍະຍາວ ຕະຫຼອດເຖິງບໍ່ສາມາດເຂົ້າເຖິງການລົງທຶນປະເພດຕ່າງໆໃສ່ທີ່ດິນແລະຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດໄດ້ ຕົວຢ່າງ: ບໍ່ສາມາດເຂົ້າເຖິງສິ່ງຈູງໃຈ ຫຼື ສິນເຊື່ອສຳລັບບໍລິການສິ່ງແວດລ້ອມ ໂດຍນຳໃຊ້ທີ່ດິນເປັນຫຼັກຊັບຄ້າປະກັນ.</p> <p>ການປ່ຽນແປງໃນທາງບວກພາຍໃນຕົວຊີ້ວັດດັ່ງກ່າວນີ້ ເປັນສັນຍານແຈ້ງໃຫ້ຮູ້ວ່າ: ມີຈຳນວນເມືອງເພີ່ມຂຶ້ນທີ່ກຳລັງດຳເນີນການວາງແຜນນຳໃຊ້ທີ່ດິນ. ໜ້າຈະບໍ່ມີການປ່ຽນແປງໃນທາງລົບໃດໆ ເວັ້ນເສຍແຕ່ວ່າ: ແຜນນຳໃຊ້ທີ່ດິນທາກຖືກລົບລ້າງ ຫຼື ຍົກເລີກ. ຕົວຊີ້ວັດດັ່ງກ່າວນີ້ ຍັງຈະຖືກກຳນົດໂຄງສ້າງໃຫ້ສາມາດເກັບກຳເອົາການດັດແກ້ທີ່ເປັນລະບົບຕາມໄລຍະເວລາທີ່ມີຕໍ່ແຜນນຳໃຊ້ທີ່ດິນ.</p>	<p>ຕົວຊີ້ວັດດັ່ງກ່າວ ເກັບກຳເອົາແຜນນຳໃຊ້ທີ່ດິນທີ່ຖືກສ້າງຂຶ້ນ ແຕ່ບໍ່ໄດ້ເກັບກຳເອົາດ້ານຄຸນະພາບຂອງການວາງແຜນນຳໃຊ້ທີ່ດິນເພີ່ມຫຼາຍຂຶ້ນກ່ວາເດີມແຕ່ຢ່າງໃດ, ເຊິ່ງສາມາດສົ່ງຜົນສະທ້ອນອັນສຳຄັນຢັ້ງຖືກການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນດັ່ງກ່າວ. ດ້ານເຫຼົ່ານັ້ນລວມມີ: ລະດັບການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງທ້ອງຖິ່ນ, ການລວມເອົາດ້ານ/ຂໍ້ຈຳກັດຕ່າງໆທາງສິ່ງແວດລ້ອມ, ແລະ ການບັງຄັບປະຕິບັດດ້ານການຮັກສາເຂດແດນ. ຕາມລັກສະນະທີ່ກ່າວມານັ້ນ, ການວາງແຜນນຳໃຊ້ທີ່ດິນຄວນປະຕິບັດຕາມຄູ່ມືແນະນຳທາງການທີ່ສ້າງໂດຍ MAF ແລະ NLMA (ການວາງແຜນວຽກງານກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ແລະ ການນຳໃຊ້ທີ່ດິນແບບມີສ່ວນຮ່ວມ), ແລະ MPI (ຄູ່ມືວາງແຜນແບບມີສ່ວນຮ່ວມ).</p> <p>ຂໍ້ມູນຂ່າວສານດັ່ງກ່າວນີ້ ຈະເປັນພື້ນຖານໃຫ້ແກ່ການປະເມີນການມີສະໜອງໃຫ້ຂອງທີ່ດິນເພື່ອໃຫ້ສຳປະທານ, ແລະ ການປະເມີນການເລືອກໄດ້ເລືອກເສຍທາງເສດຖະກິດ-ສິ່ງແວດລ້ອມລະຫວ່າງຂະແໜງການເພື່ອໃຊ້ໃນການພິຈາລະນາຈັດສັນສຳລັບການນຳໃຊ້ຕາມເປົ້າໝາຍຕ່າງໆ.</p>
2	% ຄົວເຮືອນທີ່ນຳໃຊ້ພືນ ຫຼື ຖ່ານ ເປັນແຫຼ່ງສະໜອງພະລັງງານຫຼັກ	<p>ປະມານ 80% ຂອງຄົວເຮືອນລາວທັງໝົດ ນຳໃຊ້ພືນ, ແລະ 15% ໃຊ້ຖ່ານ ເພື່ອເປັນເຊື້ອໄຟແຕ່ງຢູ່ຄົວກິນ, ໃຫ້ຄວາມຮ້ອນ ແລະ ໃຫ້ແສງສະຫວ່າງ (ການສຳຫຼວດປະຊາກອນ, 2005). ການນຳໃຊ້ເຊື້ອໄຟທີ່ສ້າງມົນລະພິດເຫຼົ່ານີ້ ສາມາດກາຍເປັນພາລະແບກທາບໃຫຍ່ຫຼວງຕໍ່ສຸຂະພາບຂອງຄົນໃນຄົວເຮືອນ</p>	<p>ຂໍ້ມູນຂ່າວສານດັ່ງກ່າວນີ້ ຈະຊ່ວຍລະບຸບັນດາທາງເລືອກໃນການພັດທະນາແລະຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນທີ່ເໝາະສົມເຊັ່ນ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ພັດທະນາຊຸມຊົນ-ຄຸ້ມຄອງການປູກໄມ້ເພື່ອໃຊ້ເປັນ

²⁰ ຫຼັງສືພິມ Vientiane Times, “ແຜນແມ່ບົດຂະແໜງທີ່ດິນ ຈະສຳເລັດໃນເດືອນພະຈິກ”, 7 ຕຸລາ 2010

	<p>ທຸກຍາກ ແລະ ການເອື້ອຍອີງໃສ່ແຫຼ່ງເຊື້ອໄຟດັ່ງກ່າວ ຍັງຖືກກຳນົດວ່າເປັນທັງສາເຫດແລະຜົນໄດ້ຮັບຂອງຄວາມທຸກຍາກ²¹.</p> <p>ການເອື້ອຍອີງດັ່ງກ່າວນີ້ ອາດຈະເປັນຍ້ອນການຂາດທາງເລືອກໃນການເຂົ້າເຖິງແຫຼ່ງເຊື້ອໄຟປະເພດອື່ນ ບໍ່ວ່າຈະເປັນຍ້ອນບັນຫາຂອງການມີສະໜອງໃຫ້, ລາຍໄດ້ ຫຼື ຂໍ້ຈຳກັດດ້ານລາຄາ. ນອກຈາກນັ້ນ, ຄ່າເສຍໂອກາດດ້ານແຮງງານໃນການໄປເກັບພື້ນ ກໍ່ເຫັນວ່າຕໍ່າຫຼາຍ ໂດຍສະເພາະໃນເຂດຊົນນະບົດ. ລະຫວ່າງໄລຍະ 1995-2005 ພົບວ່າ: ມີທ່າອ່ຽງເພີ່ມຂຶ້ນຂອງການນຳໃຊ້ຖ່ານ ໃນຂະນະທີ່ການນຳໃຊ້ໄຟຟ້າພັດທຸດລົງ ເຊິ່ງອາດຈະເປັນຍ້ອນຄວາມແຕກຕ່າງດ້ານລາຄາທີ່ຍັບກັວກ່າວອອກ. ທ່າອ່ຽງດັ່ງກ່າວ ໄດ້ຊີ້ໃຫ້ເຫັນເຖິງບັນຫາການເອື້ອຍອີງທີ່ເພີ່ມສູງຂຶ້ນກ່ວາເດີມຕໍ່ຖ່ານຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ. ບໍ່ເປັນໜ້າສົງໄສວ່າ: ອັດຕາສ່ວນຮ້ອຍທີ່ສູງຂອງຄົວເຮືອນຊົນນະບົດທີ່ນຳໃຊ້ຟື້ນ ໄດ້ເຮັດໃຫ້ມີຄວາມກົດດັນຕໍ່ປ່າແລະຊັບພະຍາກອນໄມ້ໃນຂົງເຂດໃກ້ຄຽງ; ສ່ວນຄວາມຕ້ອງການໃນເຂດຕົວເມືອງ ຍັງເຮັດໃຫ້ເກີດມີຄວາມກົດດັນເພີ່ມຕໍ່ເຂດປ່າສະຫງວນທີ່ຢູ່ໄກອອກໄປ.²²</p> <p>ການປ່ຽນແປງໃນທາງບວກພາຍໃນຕົວຊີ້ວັດດັ່ງກ່າວນີ້ ຊີ້ໃຫ້ເຫັນເຖິງການເອື້ອຍອີງທີ່ເພີ່ມສູງຂຶ້ນຕໍ່ເຊື້ອໄຟປະເພດນີ້ ແລະ/ຫຼື ຄວາມຫຍຸ້ງຍາກທີ່ເພີ່ມສູງຂຶ້ນໃນການເຂົ້າເຖິງແຫຼ່ງເຊື້ອໄຟທີ່ເປັນທາງເລືອກ (ເຊິ່ງອາດຈະພົວພັນກັບຄວາມແຕກຕ່າງດ້ານລາຄາທີ່ນັບມື້ນັບເພີ່ມສູງຂຶ້ນ); ແລະ/ຫຼື ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງພົນລະເມືອງ. ການປ່ຽນແປງໃນທາງລົບ ອາດຈະເປັນຍ້ອນການຫັນເປັນຕົວເມືອງທີ່ເພີ່ມສູງຂຶ້ນ ເຊິ່ງເປັນບ່ອນທີ່ສາມາດເຂົ້າເຖິງໄຟຟ້າ ຫຼື ອາຍແກດສ໌ທີ່ໃຊ້ເພື່ອແຕ່ງຢູ່ຄົວກິນໄດ້ງ່າຍ; ມີຊັບພະຍາກອນພົນໜ້ອຍ (ເຊິ່ງອາດຈະເປັນຍ້ອນບັນຫາການທຳລາຍປ່າທີ່ເພີ່ມສູງຂຶ້ນ; ແລະ/ຫຼື ມີທາງເລືອກອື່ນເພີ່ມສູງຂຶ້ນພາຍໃນຂອບເຂດຄວາມສາມາດຈ່າຍໄດ້.</p>	<p>ໄມ້ພື້ນແລະຖ່ານທີ່ມີຈັງຫວະການເຕີບໂຕຢ່າງວ່ອງໄວ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຄວາມກົດດັນຕໍ່ຊັບພະຍາກອນປ່າໄມ້ທຳມະຊາດ.</p> <ul style="list-style-type: none"> - ທົບທວນແຜນກຳນົດລາຄາພະລັງງານທາງເລືອກ ແລະ ຄວາມສາມາດເຂົ້າເຖິງແຫຼ່ງພະລັງງານເຫຼົ່ານັ້ນ (ຕົວຢ່າງ: ໄຟຟ້າ, ແກດສ໌) ແລະນຳໃຊ້ທາງອອກໃນການນຳໃຊ້ພະລັງງານທົດແທນຂະໜາດນ້ອຍ. - ນຳສະເໜີໃຫ້ມີການນຳໃຊ້ເຕົາປະຫຍັດພະລັງງານທີ່ໃຊ້ພື້ນຢ່າງມີປະສິດທິພາບຫຼາຍຂຶ້ນກ່ວາເດີມ ແລະ ສ້າງມົນລະພິດໜ້ອຍລົງ.
--	--	---

²¹ ການສຶກສາຂອງອົງການ WHO ໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງຜົນກະທົບທີ່ທຳລາຍສຸຂະພາບຈາກການນຳໃຊ້ຟື້ນ/ຖ່ານ. ທຸກປີ, ມົນລະພິດທາງອາກາດຢູ່ໃນເຮືອນ ໄດ້ເປັນສາເຫດຄວາມຕາຍຂອງຄົນປະມານ 1.6 ລ້ານຄົນ ແລະ ສົ່ງຜົນກະທົບໜັກຕໍ່ແມ່ຍິງ ເຊິ່ງໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວເປັນຜູ້ທີ່ຮັບຜິດຊອບວຽກແຕ່ງຢູ່ຄົວກິນແລະວຽກດັ່ງໄຟໃຫ້ຄວາມອົບອຸ່ນພາຍໃນເຮືອນ (<http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs292/en/>).

²² Messerli P, Heinemann A, Epprecht M, Phonesaly S, Thiraka C, Minot N, editors. 2008: ແຜນທີ່ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມຂອງ ສປປ ລາວ - ການວິເຄາະບົນພື້ນຖານການສຳຫຼວດຄົວເຮືອນແລະປະຊາກອນ 2005. ສູນຄວາມສາມາດຄົ້ນຄ້ວາວິໃຈເໜືອ-ໃຕ້ແຫ່ງຊາດສະວິດເຊີແລນ (NCCR), ມະຫາວິທະຍາໄລຍະເບີນ (University of Bern), Bernand Vientiane: Geographica Bernensia.

3	<p>% ຂອງປະຊາກອນທີ່ຂາດການຄ້າປະກັນສະບຽງອາຫານ</p>	<p>ພາຍໃນເມັດເລກສະຖິຕິແຫ່ງຊາດ, ບັນຫາຂາດການຄ້າປະກັນສະບຽງອາຫານແມ່ນຖືກກຳນົດຈາກສອງຕົວຊີ້ວັດຄື: % ຂອງລາຍໄດ້ຄົວເຮືອນທີ່ຈ່າຍຊື້ສະບຽງອາຫານ ແລະ % ຂອງປະຊາກອນທີ່ບໍ່ໂພກສະບຽງອາຫານຕໍ່ກ່ວາລະດັບຕໍ່າສຸດຂອງການບໍລິໂພກສະບຽງອາຫານເພື່ອໃຫ້ພະລັງງານ.</p> <p>ບັນດາຂາດການຄ້າປະກັນສະບຽງອາຫານແລະຄວາມທຸກຍາກ ພົບວ່າ: ມີສາຍພົວພັນເຊິ່ງກັນແລະກັນຢ່າງສະໜິດແໜ້ນ²³. ບັນຫາດັ່ງກ່າວເປັນທັງຜົນໄດ້ຮັບແລະ ໜ້າຈະເປັນທັງສາເຫດຂອງຄວາມທຸກຍາກ. ຄວາມເປັນໄປໄດ້ຂອງການບໍ່ມີສະບຽງອາຫານ ສ່ວນໜຶ່ງອາດຈະເປັນຍ້ອນບັນຫາການຂາດລາຍໄດ້ (ຄືດັ່ງທີ່ເກັບກຳໄວ້ໃນໜຶ່ງຈາກສອງຕົວຊີ້ວັດຂອງການຂາດການຄ້າປະກັນສະບຽງອາຫານ), ເນື້ອທີ່ດິນຜະລິດກະສິກຳບໍ່ພຽງພໍ ແລະ/ຫຼື ຜະລິດຕະພາບຕໍ່າຫຼາຍ ຫຼື ບັນຫາການຂາດການເຂົ້າເຖິງແຫຼ່ງສະບຽງອາຫານອື່ນໆ (ເຊັ່ນ: ປາ, ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ).</p> <p>ສາເຫດອື່ນທີ່ເປັນໄປໄດ້ສໍາລັບບັນດາປັດໃຈເຫຼົ່ານີ້ ແມ່ນອາດຈະເປັນຍ້ອນການເຊື່ອມໂຊມຂອງຄຸນະພາບດິນ/ຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງດິນ, ບັນຫາການຫຼຸດລົງຂອງເນື້ອທີ່ດິນຜະລິດກະສິກຳ ອັນເປັນຍ້ອນການປ່ຽນຮູບແບບການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນໄປເຮັດຢ່າງອື່ນ ຫຼື ການສູນເສຍທີ່ຢູ່ອາໄສຕາມທໍາມະຊາດທີ່ເປັນໂຕເກືອກູນປາ ຫຼື ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ.</p> <p>ການປ່ຽນແປງໃນທາງບວກ ເປັນສັນຍານເຕືອນໃຫ້ຮູ້ເຖິງການຫຼຸດລົງຂອງເນື້ອທີ່ດິນ ຫຼື ຜະລິດຕະພາບຂອງທີ່ດິນຜະລິດກະສິກຳ, ບັນຫາເຊື່ອມໂຊມລົງທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນຂອງທີ່ຢູ່ອາໄສຕາມທໍາມະຊາດ, ຄວາມກົດດັນດ້ານປະຊາກອນທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ, ແລະ/ຫຼື ບັນຫາຄວາມທຸກຍາກທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ.</p> <p>ການປ່ຽນແປງໃນທາງລົບ ຊຶ່ງໃຫ້ເຫັນເຖິງການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງເນື້ອທີ່ດິນ ຫຼື ຜະລິດຕະພາບຂອງທີ່ດິນຜະລິດກະສິກຳ, ສະພາບທີ່ຢູ່ອາໄສຕາມທໍາມະຊາດແລະຈໍານວນຊັບພະຍາກອນທີ່ໄດ້ຮັບການປັບປຸງດີຂຶ້ນ ແລະ/ຫຼື ການຫຼຸດລົງຂອງອັດຕາຄວາມທຸກຍາກ.</p>	<p>ຂໍ້ມູນຂ່າວສານດັ່ງກ່າວ ເນັ້ນໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມຈໍາເປັນຕ້ອງມີການວາງແຜນນໍາໃຊ້ທີ່ດິນໃຫ້ດີຂຶ້ນກ່ວາເດີມ ເພື່ອຮັບປະກັນວ່າ: ມີທີ່ດິນຜະລິດກະສິກໍາພຽງພໍໃນຂະນະທີ່ມີຄວາມຕ້ອງການຢາກໃຫ້ມີການພັດທະນາ ຫຼື ການລົງທຶນເພີ່ມຂຶ້ນ.</p> <p>ໃນກໍລະນີທີ່ມີອັດຕາບັນຫາການຂາດການຄ້າປະກັນສະບຽງອາຫານຢູ່ໃນລະດັບສູງ, ຄວນສະໜອງວຽກງານສົ່ງເສີມການຜະລິດກະສິກໍາແບບມີເປົ້າໝາຍ (ຕົວຢ່າງ: ມາດຕະການສະໜອງວິນາຍຜູກຝັງ, ເຕັກນິກການປູກ, ຄວາມຫຼາຍຫຼາຍທາງສາຍພັນພືດປູກ) ເພື່ອປັບປຸງຜະລິດຕະພາບຂອງພືດປູກ ແລະ ເສີມສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ແກ່ຄວາມຍືດຍຸ່ນຕ້ານທານຂອງພືດປູກຕໍ່ທັງການປ່ຽນແປງຂອງສະພາບອາກາດ²⁴ ແລະ ການກະທົບຂອງຕະຫຼາດ (ຕົວຢ່າງ: ຜ່ານການຮັກສາຊີວະນາໆພັນທາງກະສິກໍາ ແລະ ລະບົບການຜະລິດກະສິກໍາແບບປະສົມປະສານ).</p> <p>ໃນເວລາດຽວກັນ, ຈໍາເປັນຕ້ອງເອົາໃຈໃສ່ເພີ່ມຕໍ່ການຄຸ້ມຄອງທີ່ຢູ່ອາໄສຕາມທໍາມະຊາດເພື່ອຮັບປະກັນວ່າຈໍານວນຊັບພະຍາກອນທີ່ມີນັ້ນຍັງສືບຕໍ່ມີສະໜອງໃຫ້ແກ່ຄວາມຕ້ອງການຂອງຊຸມຊົນຕ່າງໆ.</p>
4	<p>% ຂອງອຸດສາຫະກໍາທີ່ນໍາໃຊ້ເຕັກໂນໂລຊີສະອາດ²⁵ (ໝາຍ</p>	<p>ຕົວຊີ້ວັດດັ່ງກ່າວນີ້ ສະແດງໃຫ້ຮູ້ເຖິງຂອບເຂດທີ່ອຸດສາຫາກໍາຕ່າງໆຢູ່ ສປປ ລາວ ນໍາໃຊ້ເຕັກໂນໂລຊີສະອາດໃນການຊົມໃຊ້ພະລັງງານ, ການຄຸ້ມຄອງສິ່ງເສດເຫຼືອ ແລະ ການຜະລິດທີ່ມີປະສິດທິພາບ. ການລົງທຶນທີ່ສະແດງໃຫ້ເຫັນ</p>	<p>ຂໍ້ມູນຂ່າວສານດັ່ງກ່າວນີ້ ຈະສະໜອງໂຕຊີ້ວັດຄຸນະພາບຂອງການລົງທຶນທີ່ໄຫຼເຂົ້າມາໃນປະເທດ. ລະດັບຄາດໝາຍທີ່ຕ້ອງການໃຫ້ມີການລົງທຶນຂອງພາກ</p>

²³ ຜົນການສຶກສາຄວາມບໍ່ສາມາດປົກປ້ອງຕົນເອງໄດ້ແລະການວິເຄາະບັນຫາການຂາດການຄ້າປະກັນສະບຽງອາຫານ ຕາມທີ່ລາຍງານໄວ້ໃນ Epprecht, M. ແລະອື່ນໆ 2008, ພູມສາດຄວາມທຸກຍາກແລະຄວາມບໍ່ສະເໝີພາບຢູ່ ສປປ ລາວ. ສູນຄວາມສາມາດຄົ້ນຄ້ວາວິໃຈເໜືອ-ໄຕ້ແຫ່ງຊາດສະວິດເຊີແລນ (NCCR), ມະຫາວິທະຍາໄລຍະເບີນ (University of Bern), Bernand Vientiane: Geographica Bernensia.

²⁴ WREA, 2010. ແຜນງານແຫ່ງຊາດເພື່ອການດັດປັບຕາມການປ່ຽນແປງຂອງສະພາບດິນຟ້າອາກາດ (NAPA)

²⁵ ເຕັກໂນໂລຊີສະອາດ ຖືກນິຍາມວ່າເປັນ “ເຕັກໂນໂລຊີທີ່ປັບປຸງຜົນການດໍາເນີນງານ, ຜະລິດຕະພາບ ແລະ ປະສິດທິພາບ ໃນຂະນະທີ່ຫຼຸດຜ່ອນປັດໃຈນໍາເຂົ້າ (ຊັບພະຍາກອນ), ການຊົມໃຊ້ພະລັງງານ, ສິ່ງເສດເຫຼືອ (ຂີ້ເຫຍື້ອ) ຫຼື ມົນລະພິດ” (Wikipedia)

	<p>ເຖິງພະລັງງານທົດແທນເຊັ່ນ: ພະລັງງານແສງຕາເວັນ ແລະ ແກດສ໌ຊີວະພາບ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງສິ່ງເສດເຫຼືອເຊັ່ນ: ການນໍາເອົາມາພູນໃຊ້ໃໝ່)</p>	<p>ແບບວິທີປະຕິບັດທີ່ຍືນຍົງເຫຼົ່ານີ້ ຄາດວ່າຈະສົ່ງຜົນກະທົບໜ້ອຍຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ອາດຈະປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນຄວາມພະຍາຍາມບັນເທົາບັນຫາການປ່ຽນແປງຂອງສະພາບດິນຟ້າອາກາດ ທີ່ໄດ້ສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ຄົນທຸກໃນລັກສະນະທີ່ບໍ່ສົມສ່ວນ.</p> <p>ການປ່ຽນແປງໃນທາງບວກ ຊື້ໃຫ້ເຫັນການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງຈໍານວນການລົງທຶນ ແລະ ອຸດສາຫະກໍາທີ່ສະອາດຢູ່ພາຍໃນປະເທດ²⁶ ເຊິ່ງສາມາດນໍາໄປສູ່ການຊົມໃຊ້/ຄວາມຕ້ອງການພະລັງງານ ແລະ ການສ້າງຂີ້ເຫຍື້ອທີ່ຫຼຸດລົງ. ການປ່ຽນແປງໃນທາງບວກເຫຼົ່ານີ້ ຍັງສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງທ່າອ່ຽງເພື່ອກ້າວໄປສູ່ຄວາມຍືນຍົງໃນໄລຍະຍາວ.</p> <p>ການປ່ຽນແປງໃນທາງລົບ ຊື້ໃຫ້ເຫັນການຫຼຸດລົງໃນສັດສ່ວນຂອງອຸດສາຫະກໍາ ແລະ ການລົງທຶນຕ່າງໆທີ່ນໍາໃຊ້ເຕັກໂນໂລຊີສະອາດ, ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງເປັນການເພີ່ມຄວາມກົດດັນຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ.</p>	<p>ເອກະຊົນຢູ່ໃນລະດັບສູງໃນໄລຍະ 5 ປີຂ້າງໜ້າ ອາດຈະມີຜົນກະທົບໃຫຍ່ຫຼວງຕໍ່ສຸຂະພາບຂອງສິ່ງແວດລ້ອມ ຖ້າຫາກບໍ່ມີການກໍານົດໃຫ້ມີຜູ້ອຸປະກອນ ແລະ ຄວາມນິຍົມຕໍ່ການລົງທຶນທີ່ໃຊ້ເຕັກໂນໂລຊີສະອາດເຂົ້າໄວ້ໃນລະບົບການອະນຸມັດ.</p> <p>ຈໍາເປັນຕ້ອງມີມາດຕະການທາງນະໂຍບາຍ ແລະ ຂອບໃຫ້ສິ່ງຈູງໃຈເພື່ອຊຸກຍູ້ໃຫ້ມີການນໍາໃຊ້ເຕັກໂນໂລຊີເຫຼົ່ານີ້ໃຫ້ຫຼາຍຂຶ້ນກ່ວາເດີມ. ສໍາຄັນຍິ່ງຍວດອີກຢ່າງ, ໂຕຊີ້ວັດດັ່ງກ່າວນີ້ ຍັງສາມາດປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນການວັດແທກການປະກອບສ່ວນຂອງການລົງທຶນທີ່ມີຄຸນະພາບເຂົ້າໃນການບັນລຸເປົ້າໝາຍພັດທະນາແບບຍືນຍົງ.</p>
5	<p>% ຂອງປະຊາກອນທຸກຍາກໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ຫຼື ດໍາລົງຊີວິດຢູ່ໃນເຂດທີ່ມີຄວາມສ່ຽງສູງທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ</p>	<p>ຕົວຊີ້ວັດດັ່ງກ່າວ ອະທິບາຍຄວາມໜ້າແທ້ໆ/ອັດຕາຂອງຄົນທຸກທີ່ດໍາລົງຊີວິດຢູ່ໃນເຂດທີ່ດິນທີ່ລະອຽດອ່ອນ ຫຼື ສ່ຽງທາງສິ່ງແວດລ້ອມ ໝາຍວ່າ: ເປັນເຂດດິນທີ່ສ່ຽງຕໍ່ການເຊື່ອມໂຊມທາງສິ່ງແວດລ້ອມ ດ້ວຍເຫດນັ້ນຕົວຊີ້ວັດດັ່ງກ່າວ ຈຶ່ງເນັ້ນໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມບໍ່ສາມາດປົກປ້ອງຕົນເອງໄດ້ຂອງປະເພດການຫາລ້ຽງຊີບທີ່ເອື້ອຍອີງໃສ່ຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ.</p> <p>ການປ່ຽນແປງໃນທາງບວກຂອງຕົວຊີ້ວັດດັ່ງກ່າວຕາມໄລຍະເວລາ ອາດຈະເປັນສັນຍານເຕືອນໃຫ້ຮູ້ເຖິງການເພີ່ມຂຶ້ນດ້ານຈໍານວນຂອງຄົນທຸກຜູ້ທີ່ຖືກຍູ້ດັນໃຫ້ຕ້ອງໄປດໍາລົງຊີວິດຢູ່ຕາມເຂດທີ່ມີຄວາມສ່ຽງທາງສິ່ງແວດລ້ອມ; ຫຼື ການຂະຫຍາຍຕົວຂອງເຂດທີ່ຖືກຈັດວ່າເປັນເຂດທີ່ມີຄວາມສ່ຽງທາງສິ່ງແວດລ້ອມ ເນື່ອງຈາກບັນຫາການເຊື່ອມໂຊມຕໍ່ເນື່ອງ.</p> <p>ການປ່ຽນແປງໃນທາງລົບ ຊື້ໃຫ້ເຫັນເຖິງການຫຼຸດລົງຂອງຈໍານວນຄົນທຸກທີ່ດໍາລົງຊີວິດຢູ່ຕາມເຂດດັ່ງກ່າວ; ຫຼື ການຫຼຸດລົງຂອງເຂດທີ່ຖືກຈັດວ່າເປັນເຂດທີ່ມີຄວາມສ່ຽງທາງສິ່ງແວດລ້ອມ ອັນເນື່ອງມາຈາກການມີຄວາມພະຍາຍາມຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນ ຫຼື ປັບປຸງທີ່ດິນໃຫ້ດີຂຶ້ນກ່ວາເດີມ.</p>	<p>ຂໍ້ມູນຂ່າວສານດັ່ງກ່າວນີ້ ໄດ້ເນັ້ນໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມຈໍາເປັນຕ້ອງເລັ່ງເປົ້າໝາຍໃສ່ການສ້າງຜະລິດຕະພາບທາງກະສິກໍາ, ມາດຕະການພັດທະນາຊົນນະບົດ, ຄວາມພະຍາຍາມຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກ, ແລະ/ຫຼື ການມີແບບວິທີປະຕິບັດດ້ານການສະຫງວນ ແລະ ຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນ ໃຫ້ດີຂຶ້ນກ່ວາເດີມ,</p> <p>ນອກຈາກນັ້ນ, ຕົວຊີ້ວັດດັ່ງກ່າວ ຍັງເນັ້ນໃຫ້ເຫັນຄວາມຈໍາເປັນຕ້ອງມີການວາງແຜນນໍາໃຊ້ທີ່ດິນໃຫ້ດີຂຶ້ນກ່ວາເດີມ ເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ມີທີ່ຕັ້ງທີ່ເໝາະສົມສໍາລັບການລົງທຶນ ໂດຍທີ່ບໍ່ໄປເຮັດໃຫ້ອັດຕາການເຊື່ອມໂຊມເຮັ່ງຮ້າຍໄປໄວຂຶ້ນ.</p>

²⁶ ໂຕຊີ້ວັດດັ່ງກ່າວນີ້ ຈະຊ່ວຍເກັບກໍາຄວາມຄືບໜ້າໃນການເຮັດບັນລຸໄດ້ຕາມເປົ້າໝາຍຂອງຍຸດທະສາດລົງທຶນແຫ່ງຊາດ ເຊິ່ງປະຈຸບັນນີ້ກໍາລັງຖືກສ້າງຂຶ້ນພາຍໃຕ້ການຊີ້ນໍາຂອງກົມສິ່ງເສີມການລົງທຶນ - ກະຊວງແຜນການແລະການລົງທຶນ: “ເພີ່ມສັດສ່ວນຂອງການລົງທຶນທີ່ມີຄຸນະພາບ ຫຼື ໃຊ້ເຕັກໂນໂລຊີທີ່ສະອາດໃນສປປ ລາວ ໂດຍເປັນການລົງທຶນທີ່ຊ່ວຍຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກ, ເສີມຂະຫຍາຍການພັດທະນາທຶນມະນຸດ ຫຼື ຊັບພະຍາກອນມະນຸດ ແລະ ສົ່ງຜົນກະທົບໜ້ອຍສຸດຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ”

5. ພາກສະຫຼຸບ

ກຸ່ມຕົວຊີ້ວັດ PE ທີ່ສະເໜີໃນທີ່ນີ້ ແມ່ນຈະຊ່ວຍເກັບກຳມິຕິດ້ານຄວາມທຸກຍາກແລະສິ່ງແວດລ້ອມໃນລັກສະນະສະເພາະທີ່ມີຄວາມສອດຄ່ອງສູງທາງດ້ານສະພາບເງື່ອນໄຂຕົວຈິງແລະນະໂຍບາຍທີ່ ສປປ ລາວ. ພວກເຮົາ ໄດ້ລວມເອົາບັນດາບົດຮຽນທີ່ຖອດຖອນໄດ້ຈາກຄວາມພະຍາຍາມໃນໄລຍະຜ່ານມາ ເພື່ອສ້າງບັນດາຕົວຊີ້ວັດ PE ແລະ ພະຍາຍາມຮັບປະກັນວ່າ: ກຸ່ມຕົວຊີ້ວັດດັ່ງກ່າວ ຈະ i) ແກ້ໄຂທັງບັນຫາດ້ານຄວາມທຸກຍາກແລະສິ່ງແວດລ້ອມໃນລັກສະນະປະສົມປະສານບົນພື້ນຖານສະພາບເງື່ອນໄຂຕົວຈິງຂອງທ້ອງຖິ່ນ; ii) ຖືກລວມເຂົ້າໃນຂະບວນການຕັດສິນບັນຫາ ແລະ iii) ພິຈາລະນາຢ່າງເອົາໃຈໃສ່ຕໍ່ບັນຫາຕ່າງໆນັບແຕ່ຂັ້ນທ້ອງຖິ່ນເຖິງລະດັບຊາດ ຕະຫຼອດເຖິງມີຄວາມຈະແຈ້ງທາງດ້ານເຂດແຄ້ວ.

ຕົວຊີ້ວັດ PE ສາມາດເປັນປະໂຫຍດຢ່າງສູງຕໍ່ການຕິດຕາມກວດກາຄວາມຄືບໜ້າຂອງບັນດາກິດຈະກຳພັດທະນາຕ່າງໆ ຕະຫຼອດເຖິງຜົນສຳເລັດຂອງແຜນທຳປີ. ເມື່ອພິຈາລະນາເບິ່ງຕາມລະດັບຄາດໝາຍສູງຂອງການລົງທຶນປະເພດຕ່າງໆທີ່ຈະຟຸ້ງໄຫຼເຂົ້າມາໃນປະເທດ ແລະ ຄາດໝາຍດ້ານການເຕີບໂຕທີ່ວ່ອງໄວທາງເສດຖະກິດ, ກຸ່ມຕົວຊີ້ວັດ PE ຄຽງຄູ່ກັບບັນດາຕົວຊີ້ວັດອື່ນໆທາງດ້ານເສດຖະກິດ, ສັງຄົມ ຫຼື ສິ່ງແວດລ້ອມ ສາມາດສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງພາບລວມທີ່ດີຂຶ້ນກວ່າເດີມກ່ຽວກັບຄວາມຢູ່ດີນິກົນດີພາຍໃນຊາດ.

ບັນດາຕົວຊີ້ວັດເຫຼົ່ານີ້ ບໍ່ພຽງແຕ່ຈະປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນການຮັກສາໃຫ້ໄດ້ຕາມເປົ້າຂອງການສ້າງຄວາມຍືນຍົງໃນລະດັບຊາດແລະບັນດາເປົ້າໝາຍທາງສິ່ງແວດລ້ອມຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນແຜນທຳປີຄັ້ງທີ 7 ແລະ ຄວາມຫວັງຂອງ MDG ແຕ່ຍັງຈະສະໜອງພື້ນຖານອັນສຳຄັນໃຫ້ແກ່ການຕັດສິນບັນຫາໃນລັກສະນະຍືນຍົງ. ຄຽງຄູ່ກັບວຽກການພັດທະນາແບບຍືນຍົງທີ່ໂຄສະນາໂດຍໂຄງການ PEI ແລະ ພາກສ່ວນອື່ນໆ, ການລວມເອົາບັນດາຕົວຊີ້ວັດ PE ເຫຼົ່ານີ້ເຂົ້າໃນລະບົບສະຖິຕິແຫ່ງຊາດ ແລະ ການນຳໃຊ້ຂໍ້ມູນສະຖິຕິດັ່ງກ່າວເຂົ້າໃນການຕັດສິນບັນຫາ ຖືເປັນບາດກ້າວທຳອິດໃນການຍູ້ດັນ ສປປ ລາວໃຫ້ຂຶ້ນຢູ່ແຖວໜ້າພາຍໃນພາກພື້ນ ເປັນຜູ້ນຳໃນດ້ານການວັດແທກແລະຈັດຕັ້ງປະຕິບັດບັນຫາຫຼັກການວ່າດ້ວຍການເຕີບໂຕແບບຍືນຍົງ.

PEI ແມ່ນຫຍັງ?

ອົງການສະຫະປະຊາຊາດເພື່ອການພັດທະນາ (UNDP) ແລະ ອົງການສະຫະປະຊາຊາດເພື່ອສິ່ງແວດລ້ອມ (UNEP) ໄດ້ໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອແກ່ໂຄງການເຊື່ອມໂຍງວຽກງານສິ່ງແວດລ້ອມເຂົ້າໃນກິດຈະກຳພູດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກ (PEI) ເຊິ່ງເປັນໂຄງການທີ່ມີເປົ້າໝາຍເລັ່ງໃສ່ເຊື່ອມໂຍງບັນຫາພູດຜ່ອນຄວາມທຸກຍາກແລະບັນຫາທາງສິ່ງແວດລ້ອມເຂົ້າໃນຂະບວນການວາງແຜນແລະພັດທະນາແຫ່ງຊາດ. ຈຸດປະສົງຂອງໂຄງການ PEI ຢູ່ ສປປ ລາວ ແມ່ນເພື່ອຮັບປະກັນວ່າ: ການເຕີບໂຕທາງເສດຖະກິດທີ່ວ່ອງໄວຂອງປະເທດ ຈະຊ່ວຍສ້າງໃຫ້ມີການພັດທະນາທີ່ຮອບດ້ານແລະຍືນຍົງ. ໂຄງການ PEI ຊ່ວຍເສີມສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ແກ່ຄວາມສາມາດທາງສະຖາບັນໃນດ້ານການວາງແຜນພັດທະນາແຫ່ງຊາດ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງການລົງທຶນພາກເອກະຊົນ, ການພັດທະນາຄູ່ມືປະເມີນຜົນກະທົບທາງສັງຄົມແລະສິ່ງແວດລ້ອມ, ແລະ ການສ້າງໃຫ້ມີການຄົ້ນຄ້ວາວິໄຈແບບເນັ້ນໃສ່ຫຼັກຖານຕົວຈິງເພື່ອສຶກສາເບິ່ງຜົນເສຍຫາຍທາງສັງຄົມແລະສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ເກີດຈາກການຕັດສິນບັນຫາກ່ຽວກັບການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ. ໂຄງການດັ່ງກ່າວ ແມ່ນຢູ່ພາຍໃຕ້ການປະສານງານຂອງກະຊວງແຜນ ການແລະການລົງທຶນ ໂດຍບັນດາອົງປະກອບຕ່າງໆຂອງໂຄງ ການແມ່ນຢູ່ພາຍໃຕ້ການຄຸ້ມຄອງຂອງກົມແຜນການ, ກົມສິ່ງເສີມການລົງທຶນ, ສະຖາບັນຄົ້ນຄ້ວາເສດຖະກິດແຫ່ງຊາດ ແລະ ອົງການຊັບພະຍາກອນນໍ້າແລະສິ່ງແວດລ້ອມ.

www.unpei.org/programmes/country_profiles/lao-pdr.asp

ຖ້າຕ້ອງການລາຍລະອຽດເພີ່ມເຕີມ, ສາມາດຕິດຕໍ່ໂຄງການ PEI ຢູ່ ສປປ ລາວໄດ້ທີ່:

pei.lao@undp.org

ການປະກອບຄໍາຄິດຄໍາເຫັນ ທີ່ບັນລະຍາຍຢູ່ໃນສີພິມນີ້ ແມ່ນເປັນຂອງຜູ້ຊຽນ ຊຶ່ງບໍ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບກະຊວງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ ຢູ່ ສປປ ລາວ